

Čís. 1900.

Při verbálních deliktech zůstávají myšlenky nebo pouhý úmysl (§ 11 tr. zák.) beztrestnými jen, pokud trestný obsah není poznatelným ze slov a doprovázejících je okolností.

Při výkladu závadného projevu komunistického řečníka dlužno též přihlížeti k programu komunistické strany, jenž obsahuje jako konečný cíl ozbrojenou vzpouru za účelem nastolení diktatury proletariátu, tedy násilnou změnu ústavy Čsl. republiky.

Přečin §u 16 čís. 1 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. vychvalováním tvoření ozbrojených skupin proletariátu, tudíž činnosti, spadající pod skutkovou podstatu zločinu podle §u 13 čís. 1 zákona.

(Rozh. ze dne 18. února 1924, Zm I 753/24).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 29. září 1924, jímž byli obžalovaní Dr. Viktor S. a Leopold K. podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby, podané na Viktora S-a pro zločin podle §u 15 čís. 3 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n. a na Leopolda K-e pro přečin podle §u 15 čís. 2 zmíněného zákona, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud sprostil obžalovaného Viktora S-a z obžaloby pro zločin podle §u 15 čís. 3 zák. na ochranu republiky v podstatě z toho důvodu, že obžalovaný ve své řeči nižádným způsobem »ausdrücklich oder in so klarer Deutung« nepoukazoval k tomu, že boj má směřovati k násilné změně ústavy vlády, správně asi republiky, pokud jde o jednotnost a samostatnost státu. Neoznačil prý nijak prostředky boje, slovo »rüsten« že znamená nejen opatření zbraní v technickém smyslu toho slova, nýbrž také připravití se v každém směru, tudíž též zbraněmi duchovými, prostředky, které jsou potřebnými k všelikému boji. Projevy, že jest povinností proletariátu, by myslil internacionálně i přes hranice státu, aby tvořil jednotnou frontu a společně bojoval, aby společně zvítězil, že jsou obvyklými frázemi bojovných organizací politických stran, a ježto nejsou v případě daném podporovány jinými projevy, jež by poukazovaly k tomu, že šlo o výzvu k násilné změně ústavy, nemohl soud nalézací nabýti přesvědčení, že obžalovaný jimi snažil se podněcovati k převratu takovým způsobem, který dlužno vykládati nedvojsmyslně (»unzweideutig«) jako zločin podle §u 1 zákona na ochranu republiky. Právem vytýká zmateční stížnost, že výrok ten jest stížen zmatkem podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř. Z právě uvedených důvodů rozsudku vysvítá, že nalézací soud při výkladu smyslu závadné řeči vychází ze stanoviska, že skutková povaha verbálního deliktu vyžaduje po stránce objektivní, by závadný smysl projevu došel v něm buď výslovného, buď nedvojsmyslného výrazu.

Názor tento nelze schváliti. Jest ovšem správné, jak obžalovaný ve spise odvodním namítá, že pro myšlenky nebo pro pouhý úmysl nemůže nikdo býti učiněn odpovědným. Než § 11 tr. zák. zásadu tu obmezuje na ony případy, ve kterých nebyl předsevzat »žádný zevní zlý čin«, z něhož pro delikty verbální plyne, že myšlenky nebo pouhý úmysl pachatelův zůstávají beztrestnými jen, pokud trestný jich obsah není vůbec poznatelný ze slov a doprovázejících je okolností. Nesejde na tom, zda závadný smysl se s doslovem úplně kryje a jest tudíž na bíledni, — nebo zda o výkladu doslovu nemůže býti pochybnosti. Stačí spíše též používání výrazů dvojsmyslných, obrátů používaných v několikerém smyslu, alegorie a metafor, zahalení pravého smyslu v roušku povídky, bájky a pod. ze předpokladu, že smysl ten posluchačům jest vůbec poznatelným. Otázku, zdali jest dán předpoklad ten, nelze ovšem řešiti toliko z projevu samého, nýbrž dlužno přihlížeti též k okolnostem jiným, jakými jsou na př. politické smýšlení řečníka a jeho posluchačů, příčina, pro kterou řeč byla pronesena a pod. Právem poukazuje zmateční stížnost v tomto případě na známý program komunistů, který obsahuje jako konečný cíl ozbrojenou vzpouru za účelem nastolení diktatury proletariátu, tedy násilnou změnu ústavy Čsl. republiky, jakož i k tomu, že řeč byla pronesena za příčinou známých revolučních událostí v Německu. Vychází-li se z právě doličeného právního stanoviska, neměl se nalézací soud spokojiti toliko zjištěním, že řečník použil výrazů dvojsmyslných neb obrátů používaných někdy i ve smyslu jiném, v případě takovém pak beztrestném, nýbrž bylo na něm, by, uváže všechny, tedy i právě uvedené okolnosti, zjistil, ve kterém smyslu obžalovaný S. dotčných výrazů a obrátů skutečně použil, zda byl si závadného smyslu svého projevu též vědom a zda mohl smysl ten posluchačům nebo části jich též býti poznatelným. Poněvadž nalézací soud tak neučinil, je dotčený napadený výrok jeho podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř. zmatečným, jsa výronem nesprávného právního jeho názoru. Jelikož rozsudek následkem toho pochybeného právního stanoviska v tom směru nemá postačitelých zjištění, nelze rozhodnouti ve věci samé.

Zmateční stížnosti dlužno též přisvědčiti, pokud zmatkem čís. 9 a) §u 281 tr. ř. napadá výrok, sprošťující obžalovaného Leopolda K-a. Co se týče výrazu »rüsten« a výkladu jeho nalézacím soudem, platí zde totéž, co v tom směru bylo již řečeno. Naproti tomu není zmateční stížnost v právu, brojíc proti výroku rozsudku, že v projevu K-ovu nelze spatřovati v ý z v u ke tvoření ozbrojených skupin. Závadný výrok nějaké výzvy skutečně neobsahuje. Přes to nelze jej shledati beztrestným. Věta: »dass in der Tschechoslovakei das Proletariat nicht so weit sei, um begreifen zu können, dass man nicht nur in Gedanken sich rüsten, sondern sich in Hundertschaften vereinigen müsse« nasvědčuje tomu, že řečník považuje tvoření takových ozbrojených skupin za chvalitebné, záslužné a následování hodné. Projev ten tedy obsahuje vychvalování činnosti, zakládající skutkovou podstatu zločinu podle §u 13 čís. 1 zákona na ochranu republiky, které vyplňuje za předpokladu, jsou-li tu i ostatní náležitosti po stránce objektivní a subjektivní, skutkovou podstatu přečinu podle §u 16 čís. 1 zákona. Vzhledem k tomu bylo ve smyslu §u 262 tr. ř. na soudu nalézacím, jenž není v otázce, zda-li nebo jaký čin trestný sluší ve skutečnostech žalobních ať původně již v ob-

žalobě obsažených, ať teprve při hlavním přelíčení se vyskytnuvších spatřovati, nikterak vázán právním názorem obžalobcovým, aby zkoumal, zda nezakládá onen výrok skutkovou povahu právě uvedeného přečinu. Ježto soud nalézací tak neučinil, jest také tento napadený sprostující výrok ve smyslu zmatku čís. 9 a) §u 281 tr. ř. zmatečným. Bylo tedy rozsudek i v tom směru zrušiti. Jelikož neobsahuje postačitelých zjištění zejména po stránce subjektivní, nelze rozhodnouti ve věci samé a bylo proto věc vrátiti soudu prvé stolice, aby ji i v tom směru znova projednal a o ní rozhodl.

Čís. 1901.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.)

Ke skutkové podstatě přečinu podle druhého odstavce čís. 1 §u 11 zákona stačí po stránce subjektivní vědomí pachatelovo, že obvinění je takové povahy, že tím ohrozí vážně čest presidenta republiky; animus injuriandi se nevyžaduje.

Výrok: »Orlí jsou pakáž, patří je postřílet« jest popuzováním proti jednotlivým skupinám obyvatelstva pro jejich náboženství ve smyslu §u 14 čís. 2 zákona.

Výrok: »Dobře president republiky řekl, že orlí jsou největší pakáž« jest urážkou presidenta republiky podle §u 11 čís. 1 odstavec druhý zákona.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Zm II 596/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 29. října 1924, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 11 čís. 2 a §u 14 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 a), 10 §u 281 tr. ř. Podnět k uplatňování zmatku čís. 5 a 10 zavedl zmateční stížnosti rozsudkový výrok, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky a v němž se, jakž ostatně i v příslušné části jeho rozhodovacích důvodů praví, že obžalovaný pronesl obvinění o presidentu republiky před více lidmi. Zmateční stížnost jednak vytýká proto rozsudku neúplnost a vnitřní rozpor, jednak namítá, že bylo stěžovatele odsouditi jen pro přestupek podle §u 11 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Než ono rčení rozsudku »před více lidmi«, které ač ke skutkové podstatě zmíněného přečinu nepřiléhá, je vysvětlitelno zřejmě pouhým nedopatřením a má správně zníti »veřejně«. Vychází z rozsudkových zjištění na jevo, že stěžovatel pronesl oba výroky: »Ti orlí, to je ta největší pakáž (banda), to patří všecino postřílet« a »Dobře pan president republiky řekl, že je to ta největší pakáž« bezprostředně za sebou, tudíž i za týchž vnějších okolností.